

secum. Qui enim habitat secum, non nisi seipsum qualis ipse est habet secum. Malus autem homo nunquam tute secum habitat: quia cum malo homine habitat, & nemo molestior est quam ipse sibi. Nam infans & nimium dementes, & qui non satis quacumque de causa mentis suae bene compositi sunt: cui suum dicitur, nec sibi relinquunt vel committunt solitudine sua male utantur. Admittantur ergo animales homines pauperes spiritus ad cohabitationem cellarum, sed ut fiant spirituales ac spirituales: non ut propter eos ipsi qui iam hoc esse meruerunt, conuertantur retro, & efficiantur animales. Suscipiantur in omni benevolentia charitatis: portentur in omni patientia benignitatis. Sed qui eis comitantur, non eis conformentur: nec sic quaerant eorum profectum ut propter eos cogitant incurere. Propositi in religione rigoris defectu. ¶ Jam enim subintravit de aere alieno sumptuositas, & quantum pudor fuit ambitiosa cellarum edificatio: & ab secula sancta simplicitate & rusticitate (sicut Salomō dicit) ab altissimo creata, quasi religiosas quasdam nobis creamus habitationum honestates. In quibus tantum compasum esse aialibus: ut penes oēs in hoc effectu simus animales. ¶ Dimissam enim nobis à patribus nostris iure hereditario formam paupertatis, & sanctae simplicitatis speciem, uerū deco rem domus dei alienantes à nobis & à cellis nostris, per manus artificum exquistorū cellas nō tā eremiticas quam aro maticas edificamus nobis, singulas in titulo ceterū solidorū: ut cupiscitias colorū nostrorū de elemosynis pauperū. ¶ Amputa dñe opprobriū ceterū solidorū à cellis pauperū tuorū. Cur non potius ceterū denariorum? Cur non potius nullorū? Cur non potius gratias illi gratias ipsi sibi edificat? Exo. 25. Quid rñsum est Moysi cū consummaret tabernaculū? Vi de, inquit, oia facito sicut exoptat qđ ostēdit ei tibi in monte. Non à seculi hominibus decet fieri tabernaculum dei cum hominibus. Ipsi quibus in altitudine mentis ostēditur exemplar uerū decoris domus dei, ipsi edificent sibi. Ipsi quibus sollicitudo interiorū suorū cōceptū & negligentia in dicit oim exteriorū, ipsi edificet sibi formam paupertatis, & sanctae simplicitatis speciem, & paternae frugalitatis liniamēta. Nulla sic aptabit artificū industria, sicut, corū negligentia. Ergo obsecro in peregrinatione huius seculi, in militia hac super terrā edificemus nobis non domos ad habitandum, sed tabernacula ad deserendum, ut potest cito inde uocandi, & emigraturi in patriā & ciuitate nostram, & in domum extermitatis nostrae. In castris quippe sumus, in alieno militamus: in alieno laboramus: facile est quicquid naturale est. Numquid non facile est solitario, & sufficiens naturae, & uisū cōscientiae, ipsi sibi cella de uirgīs contexere, de luto plasmare, undecumque operire, & decetissime inhabitare? & quid amplius est requirēdū? ¶ Credite fratres: & utinā experiri uobis non cōtingat: quia pulchritudines istae & forentes honestates, cito uisile propositū eneruant, & masculinū animū effeminant. Nam etsi ipso sepe usu sopiuntur earum delectationes, etsi sint aliqui qui utantur huiusmodi quasi non utentes: tamen contempnunt melius quam usu extirpantur & uincuntur huiusmodi affectiones. Conferunt etiam non modicum interioribus nostris exteriora nostra ad similitudinem mentis aptata & composita, & bono proposito suo modo respōdentia. Pauperior enim cultus in alijs frenat cōcupiscētiā: in alijs circa amorē paupertatis afficit cōscientiam. Sed & intentum interioribus suis animū, magis decent inculta omnia & neglecta exteriora: quibus animus ipse dum seipsum alibi conuersari dignoscitur, seque alibi magis occupatam in tēto sancta denunciat, & efficaciter bonae cōscientiae cōsiliat interiora, cui omnia exteriora uisibile renūciat. Obsecro ergo ut maneant ceterae illae delicatiores sicut factae sunt: sed non cre scat numerus earū. Sicut in ualeudmaria fratribus animalibus & infirmioribus, donec cōualefcat. Hoc est incipiunt desiderare non ualeudmaria infirmiorum: sed tabernacula militantium in castris dei. Maneant in exemplum posteris uestris quia tales habuistis, & spreuistis. Vos autem qui spirituales estis: sicut Hebraei, id est transiuntis, non

habētes hic ciuitate manentē, sed futurā inquirētes, edificate uobis sicut petistis casulas in quibus habitetis. In casulis enim habitauerunt patres nostri, habitantes in terra repromissiois quasi in aliena: cū cohaerētib⁹ repromissio nis expectantes ciuitate habentē fundamenta, cuius artifices & conditor est deus: non acceptis repromissionibus: sed à longe eas aspicientes & saluantes: & confidentes quia hospites sunt & peregrini super terram. Qui enim haec dicit, significat se patriā inquirere meliorem: hoc est caelestē. Idcirco patres nri in Aegypto & Thebaida, sanctae huius uite ardētissimi amulatores, in solitudinibus degentes, angustiatī, afflicti, quibus dignus non erat mundus: ipsi sibi cellas edificabant: in quibus testi tantummodo & circūsepti à turbis & à pluuia tutabantur: in quibus eremitica frugalitatis delicias affluētes, locupletabat multos, ipsi egen tes. Quos quo nomine digni? appellem nescio, homines caelestes, an angelos terrestres degentes in terris, sed conuersationem habentes in caelis. Laborabant manibus suis: & de labore suo pauperes pascebant, esurientes ipsi: de uasitate eremi urbium carceres aiebant, & infirmos: & in quibus libet necessitatibus postpositis sustentabant, uiuētes de labore suo, & habitantes in labore manuum suarū. Quid ad haec dicemus nos, non animales, sed animalia terrena: adhaerentes terrae, & sensibus carnis nostrae, in sensu carnis nostrae ambulantes, & ex alienis manibus pendentes? Quamuis cōsolentur nos in hoc ipsum aliquatenus ille qui 1. Cor. 3. cum dicitur, pauper pro nobis factus est, & qui uoluntate paupertatis dedit praeceptū, ipse eundem paupertatis in semetipsum nobis formam dignatus est demonstrare. Ut enim sciant euangelici pauperes quid eis faciendum sit, ipse etiam à fidelibus pacis uoluntatem non quā & ad infidelibus (sed ut fideles faceret) uitae necessaria accipere resculauit. Sed etiam in primitiua ecclesia pauperes suos scōs qui pro Xpo repñam bonorum suorum perperit fuerat: uel cōm perfectionis cōsiliū) omnia reliquerat & uendiderat, ac fratribus fidelibus cōia efferebant, quanta solitudine, quāta pietate sancti apostolus ad fidelibus procurabat, & liber actum, apostolorū, & Paulus in epistolis suis manifeste demonstrat. Quod est cōceditur liberibus hoc ipsum domino praecipiente & ordinante, euangelij amunitionibus de euangelio uiuere: ex apostolorū tamen auctoritate non negatur etiam euangelice uiuentibus, sicut sanctis illis pauperibus qui tunc erant in Hierusalem: qui etiam sancti pauperes ob hoc uocantur, quia in professione sanctitatis & cōmunitis uitae nomen dederat, & semetipsum in hoc ipsum sponte pauperes effecerant. Quod enim apostolus uenerabilissima auctoritate quibusdam denūciat, ut qui non 2. The. 2. uult operari, non manducet: cōtinuo ostendens de quibus diceret, subiunxit dicens. Audiuimus enim quosdam ambulantes inter nos in quiete, nihil operantes, sed curiose agentes. His autem qui huiusmodi sunt, denūciamus & obsecramus in dño Iesu Christo, ut cum silentio operantes panem suū manducent. Suum hoc est suo labore partū & acquirunt. Et tunc illos, quāuis in quiete, nihil operantes, & curiose agentes, nomen tñ dñi inuocatum super se habentes, quasi exposuisse uideretur & abiectissimū intulit dicens. Vos autem fratres nolite desicere benefecentes in Christo Iesu dño nostro. Ac si diceret. Etsi sili perseuerat in malitia siue negligentia sua: uos tamen in sustentandis eius nolite desicere à beneficentia uestra. Cum ergo feruif sine superius denūciauerit non manducandum uolentibus operari: postmodum uero uolentibus operari, sed nihil operantibus, aliquando se exhibuerit clementerem: posse mus dicere sicut uerborū eius (nec omnino aberraret à uero) nō uolētibus quāuis ualentibus, intētam esse illa seueritatem: uolentibus autē de nō ualentibus, indulgentiam istā. Sed etiam cum illis denūciat & obsecret in dño Iesu Xpo ut cū silentio panē suū manducet: uident panē non suū manducare, nisi cum suū efficiant operando: quantum operari possunt sub testimonio dei & cōscientiae suae. ¶ Ignosce dñe ignosce: excusamus, tergiversamus, sed nō est qui

Heb. 11.

1. Cor. 3.

Luc. 18.

2. The. 2.

Ibidem.

est qui se abscōbat à lumine ueritatis tuae, quod sicut illa miniat cō uersos, sic etiam ferit auersos. Non est enim occultatum os nostrum: à te: quod fecisti in occulto hominū. Nos autem non simetipsum facimus id occultum: quia uix est aliquid in eis qui ad te sunt, qui experiri uelit quid possit, & quod promptissime potest quando cum dicitur, sicut uel sculum siue timor impulerit, siue cupiditas traxerit: sed est fallim⁹ hoies inficos: nō nos pmitas ut quasi uolentes fallere te fallamus nosmetipsos. Nos nō laboram⁹: quia uel nō possumus, uel non posse nobis uidemus, uel consuetudine oculi & deliciarū nostrarū nos nō posse efficiam⁹. Adoremus ergo semp & proci damus & ploremus corā te, qđ fecisti nos, & qui in hoc ipm pōto nostro manifeste, iudicio tuo occulto formasti nos, ut forsità qđ non multū hoc uolumus, non possumus: uel quā nō uolumus cū potuim⁹ cum uolumus nō possum⁹. ¶ Vescamur salē fm poenā Ad pane nostro si non possumus in sudore uultus nostri, i dolore cordis nostri, in lachrymis doloris: si non possumus in sudore laboris. Magnā hāc facturā professionis nostrae supplicat pietas, ac deuotio cōscientiae hūilis. Sint nobis lachrymae nostrae pene die ac nocte: quā dū dicit amāe nostrae, ubi est deus tuus: hoc est quā dū peregrinamur à dño deo nostro, & à lumine uult⁹ sui. Vnū quidē erat necessariū. Sed qui nec in uno signamur, nec in multis exercemur: in quo ordine cōpatabimur? Vtinā cum illo de quo apostolus dicit. Et qui non operat credēt autē in eum qui sustinet impuri reputabitur fides eius ad iustitiā fm propositum gratiae dei. Vtinā cum peccatrice cū multum dimissum est quia multum dilexit. Et beata anima quae hoc iudicio apud deū meruerit iustificari, iudicio diligētium non dñi, ut omnia omni iustitia operum, & fiducia meritorum, in hoc solo sufficere quā dilexit multum. Nam in diligendo te de⁹ retribuit magna est diligenti cōscientiae ipsa dilectio tua: deinde uero iustitia aeterna. Sic fratres obsecro nos nō excusemus nos: sed accusemus nos & cōfiteamur. Et qđ magni nominis umbrā, & psomale quoddā signum perfectionis apud hoies inuimus, apud deum cōscientiae nostrae cognoscens paupertatē, non uisquamque recedam⁹ à ueritate: & ueritas liberabit nos. ¶ Deinde docēdus est animalis incipiens & Christi tyrannulus deo appropinquare, ut & deus appropinquet ei. Sic enim oca. 4. admonet ppheta. Appropinquate deo: & ipse appropinquabit uobis. Non solum enim facientes est homo & for. Gene. 2. mandus: sed & uiuificandus. Primo enim formatur deus hominē deinde inspirauit in faciem eius spiraculum uitae & factus est homo in aiam uiuentem. Formatio hois, in iustitia est moralis: uita eius, amor dei. Hūc fides cōcipit: spes parturit, charitas format & uiuificat. Amor enim dei uel amor deus spūs sanctus, amor hois se in fundēs, afficit eū sibi. Et amans semetipsum de hoie deus, secū unū efficit & spiritū eius, & amorē eius. Sicut enim non habet corpus unde uisū nisi de spūitu suo: sic afficit hois (qui amor dicitur) nō uisū, ha c est non amat deum nisi de spū sancto. Amorē ergo dei in hoie ex gratia genitū, lactat lectio, meditatio pacis, orō confortat & illuminat. ¶ Animal uero & homo in Xpo hominē ad exercitanda eius interiora melius & tutius proponuntur legenda & meditando redemptoris nostri exteriora, & ostendit in eis exēplū humilitatis, prouocatio charitatis, & affect⁹ pietatis & de scripturis rēctis & sanctorū tractatibus partū moralia quaeque & plura. Proponenda sunt et gesta & passiones sanctorū, ubi nec laborandum est sit in planicie historiali, & semp aliquid occurat qđ nouitū animū excitat ad amorē dei, & cōtempnū suū. Porro aliae historiae delectant quidē cum leguntur, sed nō edificant: quū potius metē inuētiū: & in tepore orationis uel spūialis meditationis inutilia quaeque uel noxia faciūt scaturire de memoria. Lectiois quippe modū similis meditatio seq̄ solet. Difficillimum etiā lectio scripturarū fatigat nō reficit teneriorē aini: frangit intentio, nē habeat sensum uel ingenij. ¶ Docēd⁹ est etiā in orōne sua sursum cor leuare: spūaliter orare: corporibus ue,

corporū imaginibus (cum deū cogitat) quātum potest recedere. Admonēdus est quāta potest puritate cordis intēdere in eū cui sacrificiū orōnis suae offerret: scilicet attendere qđ offert: intelligere qđ offert. Quāri cū uidet uel intelligit eum cui offerret, tñ ei in affectū est: & ei amor ipse est intel lectus. Quātumque ipse ei in affectū est, tñ sapit ei hoc ipm (si dignū deo est) qđ offert: & eo sibi bene est. Hmōi homini oranti uel meditati melius ac tutius (sicut iam dicitur est) proponitur imago dominicae natiuitatis, passionis & resurrectionis: ut infirmus animus qui non nouit cogitare nisi corpora & corporalia, habeat aliquid cui se afficiat, cui iuxta modū suū pietatis intuitu inhaereat. Est quippe in forma mediatoris: in quo sicut legitur in Job, uisitans ho mo speciem suam nō peccet: hoc est cum intentionis suae intuitū in eū dirigat, humanam in deo speciem cogitando, uero nō ut quaeque recedat: & dum per fidē ad hoie deū non diuidit, deum aliqñ in hoie apprehendere addiscat. In quo pauperibus spū & simplicioribus filiis dei, tāto primū solet esse affectus dulcor, quāto humanae naturae propinquior. Postmodū uero fide migrantem in affectū, amplexantes in medio cordis sui dulci amoris amplexu. Christū Iesum, totū hominē propter hominē assumptum totum deum propter assumptē deum, incipiunt eum nō iam fm carnē cognoscere, quāuis eum necdū fm deū ple nē possint cogitare. Et sanctificandus cum in cordibus suis offerre ei amant uota sua quae distinxerunt labia sua, obsecrationes, orōnes, postulationes, gratiarum actiones, pro te pore, pro causa congruentes. ¶ Sunt enim orōnes aliae breues ac simplices, sicut eas format uoluntas seu necessitas orantis pro causa incidēti. Aliae proluciores & rōnabiles, sicut in inquisitione ueritatis petentes, quae rēs, pulsantes: donec accipiant, inueniant & aperiantur eis. Aliae acres spūales & fecundae, in affectu fruētis, & gaudij gratiae illuminantis. Et ipse sunt quas ap̄s alio ordine dimu merat, obsecrationes, orōnes, postulationes gratiarū actiones. Nam postulatio quam primā posuimus, est circa obsequenda temporalia, & necessaria aliqua uitae huius in qua deus postulantis quidem approbans bonam uoluntatem facit tamē ipse quod melius iudicat, & dat libetere ei quod bene postulat. Ipsa est de qua psalmista ait. Quomam ad huc & oratio mea in beneplacitis eorum. Haec est etiā hōminum impiorū: quia omnium cōmune est, de maxime si horum seculi huius, desiderare tranquillitatis pacis, sanitatem corporis, temperiem aeris, & alia quae ad uitae huius usum spectant, & necessitate, & abutentiū uoluptatē. Pro quibus qđ fideliter postulant, quāuis non ea uolulent nisi ad necessitatem: tñ in hoc ipso uoluntati dei suam semper subiciūt. Obsecratio uero est in exercitiis spūalibus: anxia ad deum instantia: in quibus ante gratiā succurrentē, qui apponit scētiam, apponit & dolorem. Oratio uero est ho Eccle. 1. minis deo adherentis affectio, & familiaris quaedā & pia allocutio, & statio illuminatae mentis ad fruendū quādū licet. Porro gratiarū actio est in intellectu, & cognitione gratiae dei, bonae uoluntatis indeficiens ad deum & indefissa intentio, etiā si aliquando uel non sit uel torpeat sine actio exterior, siue interior affectio. Haec est ei de qua dicit apostolus. Velle adhaere mihi: perficere autem bonum Rom. 7. non inuenio. Ac si dicat. Semper quidem uelle adest: sed aliquando iacet: hoc est inefficax est: quia perficere opus bonum quae roscōdō inuenio. Haec est charitas quae non quam deū it. Ipsa est enim sine intermissione oratio seu gratiarum actio, de qua apostolus ait. Semp sine intermissione orantes, semper gratias agentes. Est enim iugis quaedā bonitas metis & bene compositi animi, & ad patre deum in filiis dei bonitatis eius quaedam similitudo orans pro omnibus semper, & gratias agens in omnibus, tot modis in oratione uel gratiarum actioe in deum se fugiter refidens, quot in suis necessitatibus uel consolationibus, in proximis etiam uel compassionibus uel congratulationibus causas in hoc materias inuenit pius affectus. Haec autē iugiter in gratiarū actioibus est, quia qđ sic est semp

Iob. 5.

1. Tim. 2.

Psa. 140

Eccle. 1.

Rom. 7.

1. The. 5.

cul ut innotescat aliquatenus id quod ei deest, non nunquam (quasi perstringeret) gratia pertrahit sensum amatis, & eripit ipsum sibi, & capit in diem qui est a tumultu rerum, ad gaudia silentia. Ex pro modulo suo ad momentum ad punctum id ipsum ostendens ei videndum sicut est, interim etiam & ipsum efficit in id ipsum, ut sit suo modo sicuti illud est. Vbi cum didicerit quid intersit inter mundum & immundum, redditur sibi, & remittitur ad mundandum cor ad usonem, ad aptandum animum ad similitudinem: ut si aliquando rursum admittatur, sit purior adhuc ad videndum, & stabilior ad fruendum. Nusquam enim se melius deprehendit modus humane imperfectionis in quam in lumine vultus dei, in speculo diuinae uisionis. Vbi in die qui est, plus & plus uidens quid sibi deest, emendat indices similitudine, quicquid deliquit dissimilitudine: similitudine ei appropinquans, a quo longe factus est per dissimilitudinem. Et sic expressionem usonem expressit semper similitudo comitatur. Impossibile quippe est uideri summum bonum, & non amari: nec non tantum amari quantum datum fuerit uideri, quousque amor proficiat in aliqua similitudinem amoris illius qui deum similem fecit homini per similitudinem humane conditionis, ut hominem similem deo constituat per glorificationem diuinae participationis. Et tunc dulce est homini cohumeri summam maiestatem, compari perari filio dei, diuinae sapientiae conformari, hoc sententi in seipso, quod & in Christo Iesu domino nostro. Hic enim est sapientia, amor cum timore, exultatio cum tremore, cum cogitatur & intelligitur deus humiliatus usque ad mortem (mortem autem crucis) ut hominem exaltet usque ad similitudinem diuinitatis. Hic emanat luminis impetum laetificans ciuitatem dei, memoria abundantiae suauitatis eius in intelligendis & cogitandis circa nos bonis eius. In quo cum ad deum amandum facile hominem adducit per fata uel etiam contemplata eius amabilia, per seipsa in affectu contemplans elucida, potentia eius, uirtus eius, gloria, maiestas, bonitas, beatitudo: hoc potissimum amorem rapit in amabilem, quod ipse in semetipso est quicquid in eo amabile est, qui est totum quod est, si tamen totum est ubi pars non est. Cui bono, amore ipsius boni sic se intendit pius affectus, ut non se inde reuocet, donec unum uel unum cum eo spiritus fuerit effectus. Quod cum in eo fuerit perfectum, iam solo mortalitatis huius uelo dicitur ac distat fertur a sanctis sanctorum, a summa illa beatitudine super caelesti, qua tamen cum iam in fide & spe eius quem amat fruatur in conscientia, iam quod superest uitae huius, tolerabili praestatur patientia. Et haec est destinatio solitarii certaminis, hic finis, hoc praemium, haec requies laborum, consolatio dolorum. Et ipsa est perfectio & uera hominis sapientia: omnes in se amplectens & continens uirtutes, non aliunde collectas, sed naturaliter in se sibi, ad similitudinem illam dei qua est ipse quicquid est: sicut deus est id quod est, sic circa bonum uirtutis, habitus bonae uoluntatis in bonam mentem sic consolatus & affectus est, ut ex ardentissima boni incommutabilis adhaesione, nullatenus uideatur iam posse mutari ab eo quod est. Cum enim sit circa hominem dei assumptio illa domini & sancti Israel regis nostri, sapiens & pius animus per illuminantem & adiutantem gratiam in contemplationem summum bonum speculatur etiam regulas incommutabilis ueritatis, in quantum ad eas pertinere meretur intellectu amoris, & exitum de formati sibi modum conuersationis cuiusdam caelestis, & formam sanctitatis. Speculatur enim summam ueritatem, & quae ex ea uera sunt, summum bonum, & quae ex eo bona sunt, summam essentiam, & quae ex ea sunt. Illi ueritati, illi charitati, illi eternitati se conformans, in istis se ordinans, illis non superuoluitans iudicando, sed suspiciens desiderando, uel inhaerens amando, ista suspiciens, & eis se coaptans, & conformans, non sine discretionis iudicio, non sine examine ratiocinationis, & iudicio rationis. Ex quo concipiuntur & oriuntur uirtutes sanctae, & imago dei reformatur in homine, & uita illa dei ordinatur, a qua homines

quosdam alienatos conuenitur apostolus, & colligitur ubi uirtutes, & duo illa in quibus corpe latius profectio constat, & actus: de quibus iuxta antiquos illos interpretes legitur in Iob. Ecce pietas est sapientia: abstinerere uero a malo, sicut Iob, 28. Sapia enim pietas est, & uidetes in speculo & in enigmate credimus & speramus, & in hoc profectio: ut cum uideamus in manifestatione. Abstinerere uero a malis, scientia temporalium est in quibus nos sumus: in quibus instanti abstinemus a malis, in quantum ad bona studemus. Ad hanc scientiam & ad hanc abstinentiam spectare inueniuntur primo omnium uirtutum exercitia, deinde omne artium uitae huius (in qua uersamur) disciplina. Quorum alterum, id est studium uirtutum respicere potius uidetur ad superiora, quasi superiorem sapientiam praefertit uirtutum, & redolentia suauitatem. Alterum quod circa corporalia fit exercitia, nisi fidei religione religet, deflata in inferiori uanitate. In quibus cum scientia sit res sine ratione, sine sensibus corporis comprehensa, & memoriae commendata, si bene res perpenditur, id proprie quod apprehendimus sensibus, omnino scientiae deputandum. Quod uero per semetipsum ratio in huiusmodi apprehendit, hoc iam est in quo se sibi scientia atque sapientia coterminat. Quia quod est aliunde dicitur scilicet per sensus corporis, quasi alienum & aduentitium menti ingerit. Quod uero sponte uenit in mentem sine ex ipsa uel rationis, sine incommutabilium legum incommutabilis ueritatis naturalis intelligentia, ex qua etiam impississimi homines non nunquam rectissime iudicare inueniuntur, hoc se ipsi inest rationi, ut hoc ipsum ipsa ratio sit nec tam commendatur ei per doctrinam aliquam, ut scientia sit, quam uel alio commone uel ipsa commemorante hoc ipsum sibi inesse, naturaliter intellectus ei sit. In quo hoc potissimum est, cum quod notum est dei, deo naturaliter reuelate manifestum sit homini etiam impio. Deinde affectus uirtutum naturalis, de quo licet dicere ethnicum poetam. Oderunt peccare boni uirtutis amore, deinde in inquisitione ratiocinationum quoslibet discretio rationabilium. In his uero pars est scientiae, & deorum uergens sensibus animalis exercitia, quae fit per quinq; sensus corporis, & concupiscentiam & expectantiam carnis, siue oculorum siue superbiae huius uitae. Cum ratio ergo sapientiae conformata, format sibi conscientiam, & ordinat uitam, in inferioribus scientia aptat sibi seruitutem, & sufficientiam naturae, in ratiocinationibus & rationabilibus ordinem uitae, in optentu uirtutum formam conscientiae. Sicq; ab inferioribus promotam, a superioribus adiuuata, pergens in id quod rectum est, & iudicio rationis, & assensu uoluntatis, & mentis affectu, & operis effectu, erumpere festinat in libertatem spiritus & unitatem, ut sicut iam saepe dictum est, fidelis homo unus spiritus efficiatur cum deo. Et ipsa est (de qua paulo ante diximus) uita dei, quae non tam rationis est profectus, quam iam in sapientia perfectionis affectus. Haec enim quia iam sapientiam sapientiam, sapiens est: quia factus est unus spiritus cum deo, spiritualis est. Et haec in hac uita hominis perfectio est. Iam enim qui haec tenus fuit solitarius uel solus, efficitur unus, & solitudo ei corporis neritur in unitatem mentis. Et impletur in eo, quod dominus per discipulis in clausula omnis perfectionis orauit dicens. Pater uolo, ut sicut ego & tu unum sumus, ita & ipsi in nobis unum sint. Haec enim unitas hominis cum deo, uel similitudo ad deum, in quantum propinqua deo, intrantum in se ferius suum conformat sibi, in quantum illi, ut spiritus & anima & corpus suo modo ordinata, suis locis disposita, suis meritis aestimata, suis etiam proprietatibus cogitentur, ut incipiat homo perfecte nosse seipsum, & per cognitio nem sui proficiendo, ascendere ad cognoscendum deum, Quo cum primum exurgere & aspirare incipit proficiens affectus, in cognitione huius similitudinis plurimum cauendus est error dissimilitudinis, scilicet ut spiritus libus spiritualia, & diuina diuina comparando, non aliter de

Horatii

MEDITATIONES DEO, rissimae ad humanae conditionis cognitio, nem: allas liber de anima.

VLTI MVLTAE SCIUNT, & seipso nesciunt. Alios inspicunt, & seipso deserunt. Deum querunt per ista exteriora, deserentes sua interiora, quibus interior est deus. Idcirco ab exterioribus redeam ad interiora, & ab interioribus ad superiora ascendam, ut possim cognoscere unde uenio, aut quo uado, quod sum, uel unde sum, & ita per cognitionem meam ualeam peruenire ad cognitionem dei. Quanto naq; in cognitione meae proficio, tanto ad cognitionem dei accedo. Secundum in interiorum hominem tria in mente mea inuenio, pro quae deum recolo, conspicio & concupisco. Sunt autem haec tria, memoria, intelligentia, uoluntas siue amor. Per memoriam reminiscor. Per intelligentiam intueor. Per uoluntatem amplector. Cum dei reminiscor, in memoria mea est inuenio, & in ea de eo & in eo delector, secundum quod ipse mihi donare dignatur. Intelligentia intueor quid sit deus in seipso, quid in angelis, quid in sanctis, quid in hominibus, quid in creaturis. In seipso est in comprehensibilis, quia principium & finis. Principium sine principio, finis sine fine. Ex me intelligo quam incomprensibilis sit deus, quoniam meipsum intelligere non possum, quae ipse fecit. In angelis est desiderabilis, quia in cum desiderant prospicere. In sanctis est delectabilis, quia in eo assidue felices laetantur. In creaturis est admirabilis, quia omnia potenter creat, sapienter gubernat, benigne dispensat. In hominibus est amabilis, quia eorum deus est, & ipsi sunt populus eius. Ipse in eis habitat tanquam in templo suo, & ipsi sunt templum eius. Non dedignatur singulos neq; uniuersos. Quisquis eius meminit, eumq; intelligit ac diligit, cum illo est. Diligere eum debemus quoniam ipse prior dilexit nos: ad imaginem & similitudinem suam nos fecit, quod nulli alii creaturae donare uoluit. Ad imaginem dei facti sumus, hoc est ad intellectum & notitiam filii, per quem intelligimus & cognoscimus patrem, & accessum habemus ad eum. Tanta cognatio est inter nos & dei filium, quod ipse imago dei est, & nos ad imaginem eius facti sumus: quam cognationem etiam ipsa similitudo testat, quoniam non solum ad imaginem, sed ad similitudinem eius facti sumus. Oportet itaq; id quod ad imaginem est, cum imagine conuenire, & non in uacuum nomen imaginis participare. Representemus ergo in nobis imaginem eius in appetitu pacis, in intuitu ueritatis: & in amore charitatis. Teneamus eum in memoria, portemus in conscientia, & ubiq; praesentem ueneremur. Mens siquidem nostra eo ipso eius imago est, quo eius capax est, eiusq; participes esse potest. Non propterea eius imago est, quia sui meminit mens, sedq; intelligit ac diligit, sed quia potest meminit se intelligere ac diligere a quo facta est. Quod cum facit, sapiens ipsa sit. Nihil enim tam simile est illi summam sapientiae, quam mens rationalis, quae per memoriam, intelligentiam & uoluntatem in illa trinitate ineffabili consistit. Consistere autem in illa non potest, nisi eius meminerit, eamq; intellegat ac diligit. Meminerit itaq; de sui ad cuius imaginem facta est, eumq; intellegat, diligit, atq; colat, cum quo potest semper esse beata. Beata anima apud qua deus requirit inuenit, quoniam in cuius tabernaculo requiescit. Beata quae dicere potest, & qui creauit me, requiescit in tabernaculo meo. Negare siquidem exteriorum non poterit. Cur ergo nos deserimus, & in his exterioribus deum querimus qui apud nos est, si nos uelimus esse apud eum? Reuerantibus est, & in nobis, sed adhuc per fide, donec uideri mereamus per speciem. Nouimus, inquit apostolus, habitare Christum per fidem in cordibus nostris, quia Christus in fide, fides in mente, mens in corde, cor in peccatore. Per fidem ergo recolo deum creatorem, adoro redemptorem, P ij

Ioan. 4. Gene. 1.

Nota,

Eccle. 24

Ephe. 3.

Esai. 24.

Explicit.